

СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПОЛУЧНИКІВ ПОДІБНОСТІ В ІДІОСТИЛІ МАРІЇ МАТІОС

Статтю присвячено аналізу семантико-синтаксичної сфери порівняльних сполучників в ідіостилі Марії Матіос. Обґрунтовано доцільність виокремлення трьох різновидів порівняльних сполучних засобів: сполучників подібності, тотожності та порівняльно-зіставних сполучників. Досліджено специфіку семантико-синтаксичного функціонування одного з різновидів порівняльних сполучних засобів, зокрема сполучників подібності, у творах «Апокаліпсис», «Нація», «Москалиця», виявлено кількісні показники вживання цих засобів зв'язку в ідіостилі письменниці. Найбільш продуктивними визначено сполучники ніби і наче. З'ясовано закономірності семантико-синтаксичного функціонування сполучників подібності в системі простого та складного речень.

Ключові слова: порівняльні сполучники, сполучники подібності, сполучники тотожності, порівняльно-зіставні сполучники, семантико-синтаксичні відношення, реальне порівняння, ірреальне порівняння, порівняльний зворот, підрядна порівняльна частина.

Постановка проблеми. Порівняльні конструкції являють собою одне з найбільш поширених мовних явищ, використовуваних у різних функційних стилях, особливо в художньому та публіцистичному. Широке застосування їх у мові засвідчує важливу роль порівняння в мисленні людини, у її пізнавальній діяльності.

У дослідженнях природи феномену порівняння, як і його лінгвістичного статусу, є надзвичайно багато суперечностей і різнотлумачень, що зумовлено об'єктивною складністю цього мовного явища. Особливо дискусійні думки вчених про лінгвальний статус порівняльних конструкцій, з'ясування синтаксичної природи та специфіки семантико-синтаксичного функціонування формальних показників порівняльних відношень – порівняльних сполучників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сама категорія порівняння тривалий час перебувала в полі зору вітчизняних та зарубіжних мовознавців. Протягом останніх десятиріч у лінгвістиці виконано низку вагомих наукових досліджень, що презентували різні підходи до вивчення феномену порівняння: з'ясування його лінгвальної та нелінгвальної суті; визначення формально-граматичної природи порівняльних конструкцій; функційно-семантичний опис категорії порівняння; характеристика структурно-семантичних особливостей порівняльних конструкцій як формантів порівняльних відношень у межах простого й складного речень тощо [15, с. 297]. В україністиці проблема порівняння має потужну дослідницьку запотребованість, а саме: складнопідрядні порівняльні речення зі сполучним елементом «як» проаналізовані в дисертації М. І. Вихристюк [1]; комплексний опис сполучників сучасної української мови, зокрема й порівняльних засобів, представлений у Граматичному словникові та в монографії К. Г. Городенської [4; 5]; формально-граматичній природі порівняльних конструкцій присвячена монографія І. К. Кучеренка [8]; структурно-семантичний опис складнопідрядних порівняльних речень здійснено в дисертації М. С. Заборної [7]; типи складнопідрядних речень із підрядними прикомпаративними, введені сполучником *ніж* / *як* (у значенні *ніж*), проаналізовані В. Г. Мараховською [9]; функційно-семантичний опис категорії порівняння представлений у дисертації Н. П. Шаповалової [14]; порівняльні конструкції в межах простого речення проаналізовані в дисертації Л. В. Прокопчук [10]; порівняння як стилістичний компонент художнього тексту стало об'єктом уваги Г. Я. Довженко та Л. В. Голоюх [3]; синкретичні порівняльні конструкції потрапили в поле зору Л. В. Шитик [15; 16; 17] та ін. Попри це проблема аналізу категорії порівняння остаточно не розв'язана, оскільки на кожному етапі наукового пізнання з'являються нові аспекти її опису.

Визначення раніше не вивчених частин загальної проблеми або напрямів дослідження. Актуальність теми наукового пошуку зумовлена важливістю дослідження

семантико-синтаксичних особливостей порівняльних сполучників, сфера функціонування яких відображає проблеми інтерпретації лінгвальної сутності порівняння. Дослідницької уваги потребують порівняльні сполучники, що є маркерами порівняльних семантико-синтаксичних відношень, у проекції на ідіостилю письменників.

Мета статті – дослідити специфіку семантико-синтаксичного функціонування сполучників подібності у творах Марії Матіос, виявити кількісні показники вживання ірреальних сполучників в ідіостилі письменниці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Порівняльні сполучники в порівняльних зворотах і підрядних порівняльних частинах є показником порівняльних семантико-синтаксичних відношень і являють собою найголовніший елемент формально-граматичної і семантико-синтаксичної структури речення. Серед наявних наукових описів порівняльних сполучників нам імпонує класифікація К. Г. Городенської, представлена в монографії «Сполучники української літературної мови» [5, с. 84–86]. Дослідниця виокремлює три значеннєві підгрупи, що реалізують відповідно три різновиди порівняльних семантико-синтаксичних відношень. До першої належать сполучники, що «виражають подібність, схожість, близькість того, що чи кого порівнюють у головній і підрядній частинах складнопідрядного речення або в простому реченні» [Там само, с. 84]. Їх називають сполучниками подібності чи сполучниками ірреального порівняння, вони майже рівнозначні й тому вможливають взаємозаміну. До сполучників подібності належать: *мов, мовби, мовбито, немов, немовби, немовбито, наче, начеб, начебто, неначе, неначебто, ніби, нібито, буцім, буцімто, гейби* та складений сполучник *подібно до того як*, напр.: *Прийдуть сусіди провідати свого сусіда, принесе татові Андрій чи невістка їсти, а дід – білий, мов лунь, незмінно стоїть навколішки перед образом Матері Божої й читає беззвучну молитву, лише плямкає старечими губами* («Апокаліпсис»); *Проте вода лише голосно піниться, мовби сердиться на неї, як, бува, сердиться жива людина, і зі злості тільки бризкає слиною чи випускає біле шумовиння із рота* («Москалиця»); *Москалиця тимчасом із віником у сніні вилетіла, начебто замітати хоче* («Москалиця»); *А он отам, за поворотом, ліс назад підминав її в себе, неначе затягував чи загоював потоптаний тисячами ніг і коліс хребет дороги* («Москалиця»). Сполучники подібності виражають порівняльні семантико-синтаксичні відношення сумніву, припущення, непевності та схожості.

Абсолютну однаковість порівнюваних ситуацій, їхнє повне уподібнення виражають сполучники другої підгрупи, до яких належать *як і що*, а також складені сполучники *так само як (і), як і, точно як (і)*, напр.: *І тільки Хана-Анна, що з роками дедалі більше ставала схожою на Андрія, робітна, як і її батько, осиротівши ще раз, тепер мовчала так само багато, як і батько* («Нація»); *Цьому горняткові на криниці, як і домовині, десь буде також понад чверть віку* («Нація»); *Вже тримав занесену догори сокиру, вже на око міряв довжину обчухраного ломаччя, як тут мало не з річкового коловороту вигулькнула худа, мов скіпка, й бліда, що визбиране молоко, Машиталерова дружина Естер із перекинутим через ліве плече випраним шматтям* («Москалиця»); *Довгопол заговорив, роблячи наголоси на словах, чомусь дивлячись то на Уласія з твердо стиснутими губами, то на випрямлену, як струна, Юр'яну* («Нація»); *А Семенко вискочив із неї, як лісковий горіх із шкаралупи* («Нація»).

Порівняльні сполучники, що входять до третьої підгрупи, не передають ні часткового, ні повного уподібнення ситуацій, а лише вказують на кількісну або якісну перевагу того, що чи кого порівнюють, над тим, із чим або із ким порівнюють. До цієї підгрупи К. Г. Городенська зараховує порівняльно-зіставні сполучники *ніж, аніж, чим, як* (у значенні *ніж*) [Там само, с. 85]. Напр.: *Вже рахували там йому ребра, й може, лише через це він мав тепер страху менше, ніж ті, в числу горлі застряла Різдяна Коляда* («Нація»); *А вже на самісінькому споді, десь навіть далі, аніж за завмерлою зо страху душечкою – і в тих, і в тих – калачиком згортався набубнявілий хробак неспокою: а раптом... а може... і в нас... і з нами... щось таке... схоже... прости, Господи...* («Нація»); *Трохи відьмакувата від*

своїх примовлянь, ворожок і зілля Фулячка по-іншому Юр'яну її не називала, як по чоловікові Уласіві («Нація»).

Порівняльні конструкції, уживані в мові творів М. Матіос, є яскравим експресивно забарвленим мовленнєвим матеріалом. Вони віддзеркалюють уявлення, фонові знання, оцінки та ідеали українського народу, природні здібності його до встановлення асоціативних зв'язків між різними характерами людей, ознаками предметів і настроями або станами, у яких може перебувати людина тощо.

Ретельно проаналізувавши три твори письменниці («Апокаліпсис», «Нація», «Москалиця»), ми вибрали 153 речення зі сполучниками подібності. Авторка надає перевагу дев'ятьом ірреальним сполучникам. Серед них найбільш поширеним в ідіостилі письменниці є сполучник **ніби**, він зафіксований 55 разів. Цей сполучний засіб є виразником порівняльних семантико-синтаксичних відношень і вживається для зображення негативно забарвленої ситуації, має відтінок непевності, сумніву щодо вірогідності чого-небудь або подібності до когось, чогось [4, с. 174], напр.: *Роботу робила мовчки – ніби секрет який за зубами тримала* («Москалиця»); ... *А та дитяча приязнь Андрія й Андреї, що була тоді, коли їх ділив лише паркан, пропала, ніби її й не було ніколи...* («Апокаліпсис»).

Часте поєднання співвідносного прислівника **так** зі сполучником **ніби** спричинило появу фактично нового складеного порівняльного сполучника **так ніби**, напр.: – *Дітво, кажіть скорше... – проковтнула слину, так ніби проковтнула бритву, й опустила на лавку, чуючи, як сповільнюється кров у жилах і дрібна пропасниця народжується під колінами* («Нація»); *Гостроверхі хребти, один раз грубо зламані тектонічними бурями, вистоявали віки й роки, з непритаманною живим істотам послідовністю затуляючи одне одного – так ніби в непролазних нетрях твердо боронили якісь свої непролазні таємниці, відомі лише лютим вітрам на лисих горах...* («Москалиця»).

Друге місце за вживаністю посідає сполучник **наче** (26 разів), напр.: *Корнелія іноді думала: чому ці Чернівці, наче змацуну медом жінку, так люблять військові й міліція?* («Нація»); *І некла неправда, наче спрага, Під дзвінки – як дзвони – биндюгів* («Нація»).

Сполучники **ніби** та **наче** становлять 53 % від усіх порівняльних сполучників, уживаних у досліджуваних нами творах, ще 47 % – інші сполучники подібності (далі за частотою вживання): **нібито** (14), **мов** (15), **начебто** (14), **неначе** (9), **немовби** (9), **немов** (6), **мовби** (4).

Сполучник **нібито** є виразником порівняльних семантико-синтаксичних відношень із відтінком непевності, сумніву щодо вірогідності чого-небудь або подібності до когось, чогось. Він – функційний еквівалент порівняльного сполучника **ніби** [4, с. 179], напр.: *Але це не заважало Андреї щоразу починати розмову з малим Сандуляком незмінними – нібито навіки завченими – словами «поки твій тато був на війні...»* («Апокаліпсис»).

Зафіксовано вживання сполучника **нібито**, що поєднує підрядну частину зі співвідносним вказівним займенником у головній частині складнопідрядного займенниково-співвідносного речення, напр.: *Чинитися недоробленою чи такою, нібито її мама маковинням поїла?!* («Нація»).

Сполучник **нібито** може поєднувати підрядну порівняльно-цільову частину з головною частиною синкретичного складнопідрядного речення, напр.: *Трохи наберемося сил, а в понеділок підемо від села до села – нібито просити на весілля в Старі Кути до Василя Федунякової* («Нація»); *Виводить попід руки надвір, нібито щось порадитися з ними хочете* («Нація»).

Семантична специфіка порівняльного сполучника **нібито** легко перетворює його в частку, напр.: *То нібито по смерті його тіло сходить сукровицею, як сходить кров'ю вбита звірина, й роздувається так, що в труні не поміщається* («Апокаліпсис»).

Пари сполучників **наче – неначе**, **мов – немов** близькі за семантикою, тому їх важко розмежувати. Семантико-синтаксичні особливості сполучника **немов** почасти вмотивовані його походженням. Тут **не-** не є запереченням, на відміну від значення префікса **не-** в повнозначних частинах мови, наприклад, *друг – недруг* за значенням антонімічні, а **мов –**

немов синонімічні. Це можна пояснити тим, що **не-** в давнину мало не тільки заперечне, а й порівняльне значення – **як**, що сягає ще праслов'янських часів і відображене в різних слов'янських мовах. До того ж порівняльне значення цього слова, що сягає індоєвропейського ***n**, наявне також у рефлексах ***n** у балтійських, давньоіндійській, грецькій та ін. мовах, тобто порівняльне, а не тільки заперечне значення ***n** було притаманне ще індоєвропейській прамові [13, т. 3, с. 52–53]. О. М. Трубачов робить висновок, що **не-** заперечення і **не-** порівняння доцільно не відривати етимологічно одне від одного, оскільки спостереження засвідчують якраз вторинність функції заперечення і первинність значення порівняння [18, с. 93]. З огляду на це, саме порівняльне, а не заперечне значення наявне в українських сполучниках **немов** і **неначе**, чим можна пояснити більший порівняльний потенціал сполучників **немов** і **неначе** порівняно з **мов** і **наче**, пор.: *І ось стоїть він на колінах, немов перед іконою, перед своєю дитиною, й вишукує в ній чужинські риси, й кривавить душу страшними чорними здогадками, й лютиться чорною, недоброю люттю на невинне дитячко, що тримає рожеву долоньку під щокою – й найфантастичнішим сном своїм не може приснити, що зробилося в татовій душі... («Нація»)* та *А вона, душка, також розсипалася, мов спорохнявілі мої кості, і тепер хоче спочинку від усього («Москалиця»); У кого зголили, неначе бритвою, реманент зі стодол та клунь («Москалиця»)* та *Він крутиться і в'яне, наче безсила людина, з якої витікають останні хвилини життя, але котра ще понад усе хоче затримати свою кончину, тому всіма фібрами душі чинить опір Жінці в Білому («Москалиця»).*

Сполучник **мовби** виражає порівняльні семантико-синтаксичні відношення, є функціональним еквівалентом порівняльного сполучника **мов**, напр.: *Тимофій знизував плечима, мовби від здивування, але відповідав так, як ніхто в Тисовій Рівні... («Апокаліпсис»); Дитина розтягувала слова, мовби гойдалася на канаті, не боячись зірватися з нього («Москалиця»).*

Інші сполучні засоби не зафіксовані в аналізованих текстах, деякі з них функціонують як омонімічні частки чи модальні слова, напр.: *Темний бунт крові диктував Іларієві свою волю, зв'язував увесь денний розум нерозривним мотуззям – і чоловік тоді робився гейби дурним, глухим і невидючим, і мусив шукати собі рятунку в іншій – іще солодшій – прірві («Нація»); А що вояки підсміювалися, буцімто, береже чоловіче сім'я лише для своєї жінки – то що в цьому було поганого? («Москалиця»).*

М. Матіос майстерно поєднує різні порівняльні конструкції в одному реченні, напр.: *Гостроверхі хребти, один раз грубо зламани тектонічними бурями, вистоювали віки й роки, з непритаманною живим істотам послідовністю затуляючи одне одного – так ніби в непролазних нетрях твердо боронили якісь свої непролазні таємниці, відомі лише лютим вітрам на лисих горах, та хіба ще зірким яструбам, що висіли над горбатими хвилями лісу, немов із-під небес убераючи в свої гострі очі нуртуюче життя на землі, сховане від ока людського («Нація»).*

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, функціонування порівняльних сполучників подібності позначене різноманітністю формально-синтаксичного та семантико-синтаксичного вираження. На власне компаративне значення нашаровані різні відтінки ірреальності, неповної достовірності. Сполучні засоби подібності поширені в творах Марії Матіос, найпродуктивнішими є сполучники **ніби** та **наче**. Письменниця використовує порівняння з різноманітною семантикою; своєрідність створених нею компаративем полягає у використанні розмовно-побутової лексики для називання об'єкта порівняння задля створення певного народного колориту в тексті. Стилїстика порівнянь зумовлена змістом і жанром творів, потребою більш точно і яскраво окреслити певне поняття, обґрунтувати думку, висловити почуття. Велика кількість порівняльних конструкцій, їхня семантична варіантність, досконале стилістичне використання є прикладом того, що ці своєрідні тропи – одна з вагомих складових ідіостилію Марії Матіос. Загалом окреслена семантико-синтаксична сфера порівняльних сполучників подібності прогнозує широкий спектр їх дослідження в

проекції на інші функційні та індивідуальні стилі, що й уможливило перспективу подальших наукових пошуків.

Список використаної літератури

1. Вихованець І. Теоретична морфологія української мови / Іван Вихованець, Катерина Городенська. – К. : Унів. вид-во «Пульсари», 2004. – 400 с.
2. Выхрыстюк М. И. Сложноподчиненные предложения с соединительным элементом «як» в современном украинском литературном языке (дополнительные, обстоятельственные, взаимопридаточные предложения) : автореф. дис. ... канд. филол. наук; спец. 10.02.01 «Українська мова» / М. И. Выхрыстюк. – Львов, 1963. – 20 с.
3. Голоюх Л. В. Порівняння як структурно-стилістичний компонент художнього тексту (на матеріалі сучасної української історичної прози) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Л. В. Голоюх. – К., 1996. – 225 с.
4. Городенська К. Г. Граматичний словник української мови : Сполучники / К. Г. Городенська. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2007. – 340 с.
5. Городенська К. Г. Сполучники української літературної мови : Монографія / К. Г. Городенська. – К., Інститут української мови : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – 208 с.
6. Жовтобрюх М. А. Курс сучасної української літературної мови / М. А. Жовтобрюх, Б. М. Кулик. – К. : Вища шк., 1972. – Ч. 1. – 406 с.
7. Заборна М. С. Складнопідрядні порівняльні речення в сучасній українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / М. С. Заборна. – Харків, 1997. – 18 с.
8. Кучеренко І. К. Порівняльні конструкції мови в світлі граматики / І. К. Кучеренко. – К. : Вид-во Київського ун-ту, 1959. – 106 с.
9. Мараховська В. Г. Типи складнопідрядних речень з підрядними при компаративними : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / В. Г. Мараховська. – Запоріжжя, 1998. – 23 с.
10. Прокопчук Л. В. Категорія порівняння та її вираження в структурі простого речення : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Л. В. Прокопчук. – К., 2000. – 18 с.
11. Сучасна українська літературна мова: Морфологія [за заг. ред. І. К. Білодіда]. – К. : Наук. думка, 1969. – 583 с.
12. Сучасна українська мова [За ред. О. Д. Пономарева]. – К. : Либідь, 1997. – 400 с.
13. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка / М. Фасмер. – М. : Прогресс, 1964 – 1973. – Т. 3. – С. 52–53.
14. Шаповалова Н. П. Функціонально-семантичний статус порівняльних конструкцій у сучасній українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Н. П. Шаповалова. – Дніпропетровськ, 1998. – 16 с.
15. Шитик Л. Синкретичні компаративеми в українській мові / Людмила Шитик // Теоретична і дидактична філологія : Зб. наук. пр. – К. : Міленіум, 2007. – С. 295–305.
16. Шитик Л. Синкретичні порівняльні конструкції в українській мові / Людмила Шитик // Вісник Черкаського університету. Серія : Філологічні науки. – Черкаси, 2003. – Вип. 46. – С. 63–68.
17. Шитик Л. Синкретичні порівняльні конструкції : функціональний статус та структурно-семантичні особливості / Людмила Шитик // Павло Гнатович Житецький і сучасна українська лінгвістика. Зб. матер. Всеукр. наук. конф. – Черкаси, 2007. – С. 138–143.
18. Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд / Под ред. О. Н. Трубачева. – М. : Наука, 1974 – 1999. – Вып. 24. – С. 93.

Одержано редакцією 17.03.14

Прийнято до публікації 18.03.14

О. М. Доник

Семантико-синтаксическое функционирование уподобительных союзов в идиостиле Марии Матиос

Стаття посвящена анализу семантико-синтаксической сферы сравнительных союзов в идиостиле Марии Матиос. Обоснована целесообразность выделения трех разновидностей сравнительных средств связи: уподобительных, сравнительно-сопоставительных и союзов тождества. Исследована специфика семантико-синтаксического функционирования одного из

видов сравнительных союзов, в частности уподобительных, в произведениях «Апокаліпсис», «Нація», «Москалиця», выявлены количественные показатели употребления этих средств связи в идиостиле писательницы. Доказана продуктивность союзов **ніби** и **наче**. Выяснены закономерности семантико-синтаксического функционирования уподобительных союзов в системе простого и сложного предложений.

Ключевые слова: сравнительные союзы, уподобительные союзы, союзы тождества, сравнительно-сопоставительные союзы, семантико-синтаксические отношения, реальное сравнение, ирреальное сравнение, сравнительный оборот, придаточная сравнительная часть.

O. M. Donik

SEMANTIC AND SYNTACTIC FUNCTIONING OF CONJUNCTIONS OF SIMILARITY IN INDIVIDUAL STYLE OF MARIA MATIOS

*The article is devoted to the analysis of semantic and syntactic spheres of comparative conjunctions in individual style of Maria Matios. The expediency of selection of three varieties of comparative connective means is grounded. They are: conjunctions of similarity, conjunctions of identity and comparative comparable conjunctions. The specific character of semantic and syntactic functioning of one of varieties of comparative connective means, in particular conjunctions of similarity, in works «Apocalypse», «Nation», «Moskalytsia» is investigated. The quantitative indexes of the use of these connective means in individual style of the author are found out. Conjunctions **ніби** and **наче** were proved to be the most productive. Appropriateness of semantic and syntactic functioning of conjunctions of similarity in the system of simple and complex sentences is found out.*

Key words: comparative conjunctions, conjunctions of similarity, conjunctions of identity, comparative-comparable conjunctions, semantic and syntactic relations real comparison, unreal comparison, comparative locution, subordinate comparative part.

УДК 811.16.2'367

Л. І. Лонська

САМОБУТНІСТЬ ІНФІНІТИВНИХ ТА БЕЗОСОБОВИХ КОНСТРУКЦІЙ У ПОЕТИЧНОМУ МОВЛЕННІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У статті досліджено специфічні національні риси синтаксичної системи української мови крізь стиль мислення українця, зокрема проаналізовано конструкції з інфінітивом та односкладні безособові речення. У межах інфінітивних конструкцій виокремлено 14 структурно-семантичних моделей, серед яких ті, що складаються з двох інфінітивів та інфінітива й інших частин мови; з'ясовано значення цих інфінітивів та їхній функціональний потенціал; описано можливості трансформації цих конструкцій, їхнє паралельне вживання письменником. У межах безособових конструкцій виокремлено 5 структурно-семантичних моделей, описано засоби вираження в них головного члена. Найуживанішою є структурна модель з безособовими формами на -ло, -но, -то, які позначають стан природи та людини і яскраво відображають національний колорит української мови, її самобутній характер, на що свого часу вказували мовознавці 20-30-х років ХХ ст.

Ключові слова: синтаксична система, конструкції з інфінітивом, структури з було, підметовий інфінітив, дієслівні форми на -но, -то, безособові дієслова на -ло.

Постановка проблеми. «Дух» мови, за словами Н. В. Гуйванюк, «міститься в національній специфіці мови» [6, с. 245], тому, щоб зберегти індивідуальні ознаки мови, щоб навчитися думати по-українському і не збиватися на чуже, О. Курило радить читати українських класиків слова, вважати на їхню мову, відзначати в ній своє, українське, передовсім синтаксичні та фразеологічні явища в мові. Саме синтаксис на рівні з фразеологією й словотвором О. Курило назвала своєрідним характером мови, її «духом» [13]. М. Сулима назвав синтаксис «архітектурою мовною» [23, с. 140], а тому